

הדלקת נרות
16:31
צאת השבת
17:33

פרשת השבוע

שולחן שבת - לפרשת שמות

מאת הרב אילן אלסטר רב בית הספר

רעיון מהפרשה: מסופר בפרשה שפרעה גזר להשליך ליאור את כל ילדי ישראל שנולדו, וכאשר אי אפשר היה עוד להחביא את משה הניחו אותו בתיבה ביאור. בת פרעה ירדה לרחוץ ביאור "ותרא את התיבה בתוך הסוף ותשלח את אמתה ותקחה". על פי הפשט בת פרעה שלחה את "אמתה" – שפחתה להביא את התיבה, אך רש"י מביא דרש שאמתה פירושו - ידה, בת פרעה שלחה את ידה להוציא את התיבה אלא שבדרך הטבע ידה לא יכלה להגיע אל התיבה, ונעשה נס והתארכה ידה אמות הרבה [=אמה- 48 ס"מ] וכך יכלה להגיע אל התיבה, לקחת אותה ולהציל את משה רבנו.

שואל הצדיק רבי יצחק מוורקה : הרי בת פרעה לא ידעה שיהיה לה נס מיוחד וידה המושטת אל התיבה תתארך ותגיע אל התיבה, ואם כן כיצד היא הושיטה את ידה לעבר התיבה שבדרך הטבע אי אפשר להגיע אליה?

מתרץ הצדיק: אפשר ללמוד מוסר השכל מבת פרעה. כאשר אדם שומע קריאה לעזרה או רואה מצב שבו צריך לעזור, לא יעמוד באפס מעשה ויחשוב בלבו, האם כדאי וראוי המאמץ מצידו והאם זה יצליח, אלא קודם לכל ללא חשבון עליו לעשות את שלו בזריזות בלב שלם ולשם שמים. האדם יעשה את שלו ואפשר שיזכה והקב"ה יסייע בידו לעשות דברים גדולים מעבר לדרך הטבע. כך בת פרעה שלחה את ידה כדי לעזור לתינוק שהיה בסכנה בתיבה ולא חשבה האם כדאי וראוי המאמץ והאם זה יצליח.

ואפשר להוסיף על דברי הצדיק על החובה שלנו **לא לשבת בחיבוק ידיים** לעזור ולסייע **ולא לותר עד שמשיגים** את המטרה את הדבר הבא: נאמר בהמשך "ותפתח את התיבה ותראהו את הילד והנה נער בוכה", ואמר הצדיק המגיד ממזריטש יורשו של הבעש"ט בהנהגת החסידות: שלושה דברים צריך אדם ללמוד מן הילד: הוא תמיד שמח. **לעולם אינו יושב בטל**, וכשרוצה משהו פורץ בבכי **עד שמשיגו**.

שאלת השבוע: בבית הספר מתקיימת תפילה בשעה הראשונה של הלמודים. אני רגילה בבית לפני שעולים על האוטובוס לבית הספר לשנות כוס קפה עם עוגה. שמעתי שיש בעיה לאכול ולשתות לפני התפילה, ואם לא אוכל ואשתה לפני התפילה רק בהפסקת שאחרי השעור השני יהיה לי זמן לאכול ולשתות.

תשובה: אכן יש איסור לאכול ולשתות לפני התפילה. יש שהסבירו זאת מבחינה רעיונית, ש האדם מורכב מגוף ונפש. מזון הגוף הוא אכילה ושתייה. מזון הנפש- הנשמה תפילה ותורה. האדם צריך להיות במצב שהנשמה משפיעה על הגוף ומרוממת אותו, ולא להיות אדם חומרי הוא אדם שעניני החומר הם מרכז אישיותו. בבוקר כאשר אדם מקבל את הנשמה לאחר שישן בלילה, חשוב לתת כח לרוחניות של האדם כי מה שאנחנו עושים בתחילת היום קובע לכל היום כולו, ואם נחזק את הרוחניות שלנו בתחילת היום זה ישפיע עלינו לכל אורך היום. לעומת זאת אם בתחילת היום נעסוק בענינים חומריים הצד החומרי של האדם מתחזק ומשפיע על האדם במהלך היום. לכן נתחיל את היום בתורה ובתפילה.

הלכה למעשה כתב הרב אויברך זצ"ל: "נהוג להקל ובלבד שיאמרו איזו תפילה קצרה ויקראו קריאת שמע בבוקר". (ספר הליכות בת ישראל פרק ב' עמ' לה הערה י'). תפילה קצרה אפשר לקיים ע"י שאומרים ברכות השחר [כולל ברכות התורה]. שאלות בהלכה ובאמונה יש לשלול לדוא"ל elster4@gmail.com

סיפור לשולחן השבת: על הפסוק "אלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה...ראובן שמעון" וגו' אומר הספורנו שכל אחד הגיע לדרגה של מיצוי מדריגתו על פי שמו, כל אחד היה ראוי לשמו. "לכל איש יש שם", כל יהודי יכול להגיע למדריגות גבוהות ביותר גם כזה שנראה ונחשב כאיש פשוט.

בעיר לובלין היה מוכר ירקות פשוט ושמו אברהם. **רבי שלמה לוריא המכונה בקיצור המהרש"ל** שהיה הרב של העיר לובלין לפני למעלה מארבע מאות שנה, למד תורה והתעמק בסוגיה עמוקה ומסובכת מאד בתלמוד. היתה לו שאלה ולא היתה לו תשובה. מתחתיו התגורר אברהם מוכר הירקות ולפתע שומע המהרש"ל את קולו של אברהם מוכר הירקות. אברהם למד את אותה סוגיה שלמד המהרש"ל הוא שאל את עצמו את השאלה הקשה שהעסיקה את המהרש"ל ולהפתעת המהרש"ל הוא תירץ את השאלה בצורה נפלאה. מסתבר שהיהודי הזה הסתיר את עצמו במשך שנים וכולם חשבו שהוא מוכר ירקות פשוט. המהרש"ל ירד לביתו של אברהם מוכר הירקות וביקש ממנו לגלות את מדריגתו בתורה אך אברהם סירב.

המהרש"ל אמר לו שכיון שזה לטובת עם ישראל הוא גוזר עליו בגזירת רב המקום לגלות מי הוא ומה הוא כדי לדעת את דרגתו האמיתית של הירקן. אברהם לא היה יכול לסרב והוא גילה למהרש"ל על ידיעותיו בתורה ועל מדריגתו.

לפני מותו השאיר המהרש"ל צוואה ובה הוא ביקש מפרנסי קהילת לובלין למנות את אברהם מוכר הירקות כרב העיר. לובלין היתה עיר בה היו יהודים רבים ובכל הדורות רב העיר היה מגדולי ישראל כדוגמת המהרש"ל. מנהיגי הקהילה נדהמו מהצוואה והם נגשו למוכר הירקות ובקשו ממנו להיות רב העיר. אברהם ניסה להתחמק אך מנהיגי הקהילה הראו לו את הצוואה והוא הסכים. מנהיגי הקהילה הלבישו אותו בבגדים מכובדים כראוי לרב העיר לובלין והכתירו אותו ברוב עם והדרת מלך. [על פי עלינו לשבח].

ושמעתי בשם הגאון הרב אברהם שפירא זצ"ל שכולנו קראנו לו בחיבה ובאהבה ביראה ובכבוד ר' אברום שכאשר נפטר אחד הדיינים בבית הדין של וילנא [=עירו של הגאון מוילנא] מינו את אחד החייטים של העיר כדיין במקומו. אשרינו ישראל שאלה הירקנים שלנו ואלה החייטים שלנו, ואל נאמר שזה היה בתקופת של הגאון מוילנא ובתקופת המהרש"ל שהיו גדולים ועצומים, אך בדור שלנו שיש רדידות ובורות ביהדות אין הדבר כך, כי גם היום יש צדיקים נסתרים בעלי מדריגות רוחניות עצומות ונראים כאנשים פשוטים. והעיקר שנדע שבכל אחד מאתנו יש אפשרות להגיע למדריגות גדולות ועצומות, ואפשר שכאשר נעלה למעלה אחרי מאה ועשרים יראו לנו לאיזה מדריגה יכולנו להגיע לעומת מה שעשינו בפועל. הזמן קצר [=חיי העולם הזה] והמלאכה מרובה [=עבודת ה' – תורה ומצוות] ובעל הבית [הקב"ה] דוחק [=כדי לתת לנו שכר].

גדולי ישראל – רבי שלמה לוריא ובקיצור המהרש"ל היה אחד מגדולי הדור לפני כארבע מאות שנה בתקופת הרמ"א [עליו כתבנו בפעם הקודמת]. נולד בסביבות שנת רע"א (1510), ככל הנראה בפולין בבריסק. בצעירותו התגורר ולמד בפוזנא ובגיל 25 חזר לעיר הולדתו בריסק והתחתן. לאחר חתונתו הקים ישיבה בבריסק שם היה ראש ישיבה עד גיל ארבעים. בשנת ש"ל (1569) עבר לכהן כראש ישיבה בלובלין. נפטר בלובלין בגיל 63, ב"ב בכסלו של"ד (1573). כאמור המהרש"ל היה בן תקופתו של הרמ"א, והשניים אף היו קרובי משפחה. הם קיימו ביניהם התכתבות מקיפה, וכתבו בעניני תורה בחריפות אחד כלפי השני, אך במישור האישי כבוד והערכה שררו בין השניים ויש אף עדויות שקראו אחד את כתבי השני עוד לפני שיצאו לדפוס. מפורסמים במיוחד דיוניהם בנושאי חשיבות הפילוסופיה והדקדוק. למרות ששניהם היו מוערכים ביותר, ורוב הפוסקים בדורם היו מתלמידי המהרש"ל, הפסיקה ההלכתית לדורות היא לפי הרמ"א. השל"ה כותב שראוי לירא שמים להחמיר על עצמם כמהרש"ל. ספריו: ספרו המפורסם הוא "ים של שלמה" על מסכתות התלמוד. המהרש"ל תכנן את כתיבת הספר "הים של שלמה" כספר מסכם לפסיקת הלכה, על פי סדר מסכתות הגמרא. מאפיין נוסף שמצוי בכל כתביו וכן בכתבי תלמידיו הוא החשיבות שהוא נותן למנהגי אשכנז כמרכיב בשיקולי פסיקה ההלכה. למרות שמטרתו המקורית של המהרש"ל היתה לכתוב ספר הלכה, כיום הוא נלמד כספר פרשנות על הגמרא. **ספריו האחרים:** בנוסף ל"ים של שלמה", חיבר המהרש"ל הגהות וביאורים על התלמוד הבבלי

שכיום מודפסות ברוב המהדורות התלמוד. הגהות וביאורים אלו נקראים **חכמת שלמה**. המהרש"ל כתב ספרים נוספים, כתב גם זמירות לשבת ומוצאי שבת יחד עם פירוש עליהן. בפירושו כלולים גם הלכות ומנהגים רבים, כגון המנהג לארח תלמידי ישיבה לסעודות שבת. וחיבר גם כתבים בקבלה. בתמונה : המצבה המחודשת של המהרש"ל בבית הקברות בלובלין.